

➔ WEB ПРЕЗЕНТАЦИЈА ЗАВОДА ИЗ ДРУГОГ УГЛА: РАДИОНИЦА СА ГРУПОМ СТРУЧЊАКА ИЗ КОМПАНИЈЕ MOVARES – ХОЛАНДИЈА

Приликом осмишљавања и постављања веб презентације Урбанистичког завода Београда један од циљева је био и да кроз приказ наше делатности и рада остваримо могућност успостављања сарадње са сличним фирмама из иностранства преко овог медија. Први пут је таква сарадња и остварена у поводу студијског боравака у Београду младих инжењера из компаније Movares из Утрехта, Холандија.

Крајем августа је у Завод приспео мејл упућен од стране представника компаније Movares који нам се, “импресионирани презентацијом нашег Завода коју су видели на Интернету”, обраћају са молбом за сусрет наших стручњака и њихових 26 младих инжењера (од почетника до оних са десетогодишњим радним искуством) који планирају студијски боравак током неколико дана у септембру месецу у Београду. Циљ њихове посете је била размена знања и ближе упознавање са стручњацима и њиховом делатношћу у сродним предузећима у Београду. Изразили су жељу, да поред већ планиране посете ЈП Железнице Србије, посете и Урбанистички завод и да се ближе упознају са нашом делатношћу у области урбанистичког планирања за град Београд, са посебним нагласком на планирање и развој Новог Београда. У наредних месец дана, уз сталну интернетску комуникацију, прецизиран је начин и термин посете ове групе Урбанистичком заводу, која је реализована 25 септембра 2008. године као кратка трочасовна радионица и једносатни аутобуски обилазак Новог Београда.

Укратко о компанији Movares

Холандска инжењерска и консултантска компанија Movares делује у области мобилности, инфраструктуре, просторног планирања, транспортних система и вода и енергије. Главно седиште компаније се налази у Утрехту са испоставама у Пољској и Немачкој. Компанија делује у целој Европи (тренутно ради и на активностима у оквиру немачко-српског пословног клуба); основна тржишта су у Холандији и Пољској а циљ им је да постану водећа европска компанија у области мобилности, инфраструктуре и управљања транспортним системима. Годишњи промет компаније износи око 140 милиона евра, профит око 8.6 милиона евра и запошљава око 1200 људи.

До 1990. године ова компанија је пословала у оквиру система холандске железнице, затим је издвојено као самостално предузеће које је приватизовано и проширило своју делатност и тржиште. Организовано је у неколико сектора од којих један делује у области мобилности и просторног планирања и чији су запослени били у посети Заводу. Њихов рад се одвија у четири Одељења: архитектура и инфраструктурни објекти, просторно и урбанистичко планирање, управљање пројектима, студије изводљивости, инжењеринг, консалтинг,

истраживања, некретнине... Стратешки циљеви компаније су учвршћивање и развој своје локалне мреже, проширење поља рада и квалитетних референци, раст у области одрживих вода и енергије и интерактиван прилаз свим пројектима (управљање пројектима и процесима, инжењеринг, консалтинг, израда различитих нивоа планске и техничке документације).

Компанија ради за различите клијенте: све нивое државне и локалних администрација, различите девелопере и приватне фирме, пре свега захваљујући томе што Холандија улаже велика средства у одрживу мобилност, урбане трансформације око значајних саобраћајних чворишта, децентрализацију и нове форме јавно – приватног партнерства.

Приказ радионице

Радионица је у преподневним сатима одржана у Урбанистичком заводу уз учешће свих гостију и део наших стручњака из различитих области и није на одмет рећи, на енглеском језику којим су сви солидно, па и одлично владали. Садржала је презентације гостујуће компаније и нашег Завода са међусобним дискусијама и разговором који није замирао ни приликом паузе за кафу нити током припреме и самог обиласка Новог Београда кроз који нас је, као прави домаћин, успешно провела арх.М.Јоксић.

После уводног поздрава од стране директора Завода арх.А.Антића, уследила је презентација Урбанистичког завода коју су припремили арх. Н.Даниловић (општи подаци о нама, нашој делатности, новијим значајним плановима и њиховој реализацији), арх.М.Ференчак који је госте упознао са основним стратешким плановима развоја града кроз РППАПБ и ГП Београда 2021 и арх.М.Јоксић која је приказала историјски развој Новог Београда, урбанистичке планове и њихову реализацију у овом највећем инвестиционом грађевинском подручју града.

После паузе за кафу која је протекла у живом међусобном разговору, гости су нас укратко упознали са својом компанијом (г-дин Matthijs Kuhlmann) и скорашња три пројекта у области просторног и урбанистичког планирања (г-ђа Nicole van der Waart) која су за нас била посебно занимљива:

- Развој централне железничке станице у Утрехту у којој се до 2030.године планира обим од 360.000 путника/дан и који представља један од најважнијих градских пројеката. Прави изазови приликом рада на овом пројекту су били дефинисање чистих и јасних приступа станици свих видова саобраћаја и координација великог броја власника земљишта, њихових визија и могућности за развој саме станице и околног простора
- Развој амстердамског метрополитенског подручја са посебним нагласком на даљи развој метро система и развој подручја око метро станица – нарочито на местима где се везују са железничким и водним саобраћајем. Приказана су нам различита сценарија развоја кроз илустративна урбанистичко – архитектонска решења
- Развој подручја преко и око планиране упуштене брзе градске саобраћајнице у Амстелвену.

Различитост приступа планирању и процесима планирања у оквиру законодавне регулативе Холандије (које смо до неке мере већ упознали другим приликама) је и овога пута била видна (пре свега кроз велике пројекте, низ сценарија која се приказују кроз урбанистичко – архитектонска решења, тродимензионалне представе, постепене кораке и нивое одлучивања) и поново је

пробудила нашу радозналост и жељу за радом на сличан начин, иако и у њиховом раду постоје слични проблеми са којима се сусрећемо.

Општи утисак је да је овај кратки сусрет био од обоностраног стручног интереса, да смо богатији за нова сазнања и да је исказана обострана жалост што овај сусрет није могао дуже да траје (аутобус који је чекао испред Завода је већ правио саобраћајну гужву). Млади људи из обе фирме су лако нашли заједнички језик и међусобно стручно разумевање, те је на крају размена визиткарти оставила могућност даљих стручних комуникација.

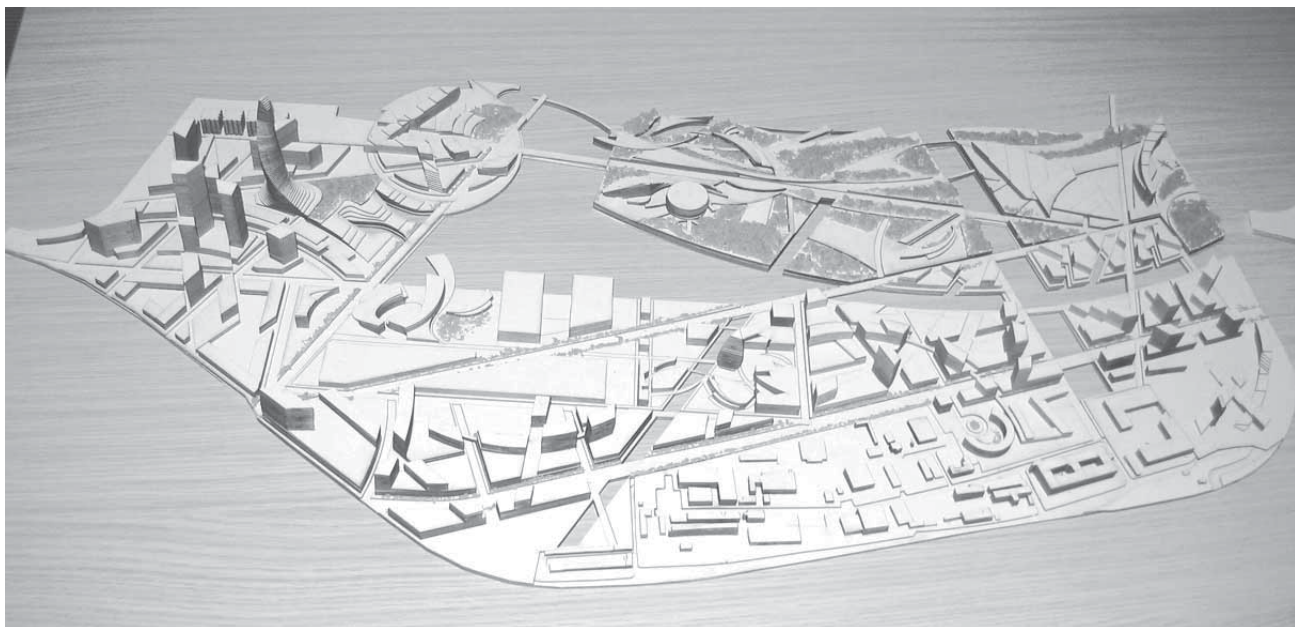
Неформално дружење

У знак захвалности за организацију посете и успешно обављену радионицу, поред аутентичних поклона које су нам на крају предали наши гости (великих клонпи у традиционалним бојама и дезенима које красе просторије Завода), вођа групе Branko Hoogewoonink (иако смо због имена предпоставили да има порекло из наших крајева испоставило се да нисмо у праву, али је имао више пута прилику да посети Београд), је позвао све присутне на опроштајни коктел који су гости организовали пред повратак. И како је то природно за младе људе на свим меридијанима, дружење је завршило у једној од београдских дискотека на реци по којима је Београд познат и изван граница наше земље, са жељом и надом да ће имати прилике за пословну сарадњу и заједничке лепе тренутке у будућности.

- Мирјана Пауновић, дипл.инж.арх.
Фотографије: Иван Мачек, арх.техн.

→ Либескинд у Београду: као повод за поглед на нашу савремену мисао у урбанизму

▪ Парковско решење

У Сава центру је средином октобра 2008. године одржана радна конференција са темом „Београд на рекама”. Састав учесника је био на високом стручном нивоу са разноврсним актуелним прилозима, а неспорна звезда конференције је био један од најпознатијих и најпризнатијих светских архитеката, Американац пољског порекла, Данијел Либескинд.

Ово је већ друга његова посета Београду у току ове године, предходна је била у јуну у оквиру Недеље дизајна. Приликом обе посете Либескинд је у двадесетминутној презентацији приказао своје најновије радове и те презентације су се разликовале.

У јуну је основна тема посете био Музеј холокауста односно Музеј толеранције на простору Старог сајмишта. Светски архитекта се само упознао са темом (Старо сајмиште) и нисмо били у могућности да видимо његов предлог како би то могло да изгледа али је исказао велики интерес да да свој допринос посебно имајући у виду његове породичне трауме у вези холокауста као и искуство на изради пројеката сличних намена.

Посета у октобру се разликовала по томе што је познати архитекта овом приликом презентирао своје визије уређења дунавског приобаља у зони луке Београд.

Јунска посета је била прожета емоцијама светског архитекта што је разумљиво. Било би добро за Београд ако би се сарадња наставила и ако би резултирала ликовним приказом његове визије овог простора. Идеја да се подручје Старог сајмишта прикључи Савском амфитеатру, по мишљењу аутора овог текста, није добра јер би се могло догодити да концепт уређења Савског амфитеатра као пословно стамбеног центра доминира у

решавању Старог сајмишта што би могло проузроковати да комерцијални аспект потисне културолошки. Требало би меморијални комплекс формирати као посебан ентитет (ако буде могуће по пројекту Либескинда) па онда да он као нека врста стечене обавезе утиче на обликовање остатка Савског амфитеатра. У сваком случају, евентуални предлог Данијела Либескинда за уређење Старог сајмишта може само да радује Београђане јер би то, највероватније, постало атрактивно и пријатно место, а готово је сигурно туристичка атракција.

За простор Луке Београд, Либескинд је представио три варијанте предлога за уређење приобаља. То је први пут, по сећању аутора ових редова, да стваралац тог формата пројектује односно планира на подручју града Београда. Предлог је дат у три варијанте: интензиван градски центар, парковско решење и нови канал као опредељујући елеменат решења.

Заједничко за сва три предлога је:

- Знатно повећање водених површина увођењем канала који би били пловни што значи да би речни саобраћај у разним видовима био пуно присутнији
- Веома високи објекти су повучени у позадину приобаља. Само у једном предлогу постоји усамљени високи објекат на самој обали као својеврсни акценат и
- Рециклажа затечених индустријских објеката.

Ако бисмо желели да сагледамо како ове теме егзистирају у нашој савременој пракси закључци би могли бити следећи:

Питање на ком растојању од ивице воде је пожељно поставити веома високе објекте није у београдској стручној јавности никад озбиљно разматрано, па самим тим и не постоје закључци односно формиран став.

Шездесетих година прошлог века на улазу у Земун подигнута је група врло високих стамбених објеката (преко 20 спратова). Ако данас, неколико деценија касније, разматрамо колико је то био успешан потез односно колико је побољшао слику града и приобаља чини се да је, напротив, то био сувише груб и тврд приступ. Вековна слика пространог Ушћа у коме су доминирали гребен са тврђавом на једном крају а Гардош на другом делу, грубо је нарушена. Да ли је силуэта града гледано са реке обогаћена, па не би се рекло. Либескинд нам је скренуо пажњу да је лепота Ушћа у његовој ширини и да је не би требало угрозити постављањем препрека, јер би спутавале ширину сагледавања.

Врло сличан став су имали и други архитекти са којима је писац ових редова био у контакту. Рафаеле Палоша и Ђовани Руфини са Архитектонског факултета из Фиренце, приликом реализације пројекта “Чапља” са банатске стране Дунава, истакли су квалитет ширине београдског Ушћа оспоравајући било какву изградњу која би надвисила крошње дрвећа. Борис Подрека се приликом жирирања конкурса за Парк пријатељства успротивио постављању здања Опере на врх споја Саве и Дунава (недалеко од Музеја савремене уметности) констатујући да би Опера својим врло високим волуменом угрозила доминацију гребена са тврђавом и ограничила визуелну ширину Ушћа.

Узимајући у обзир наведене ставове може се закључити да страни архитекти имају прилично уједначен став по питању квалитета пејсажа Ушћа и приобаља. Није познато да се неко од домаћих архитеката јасно опрделио по овом питању.

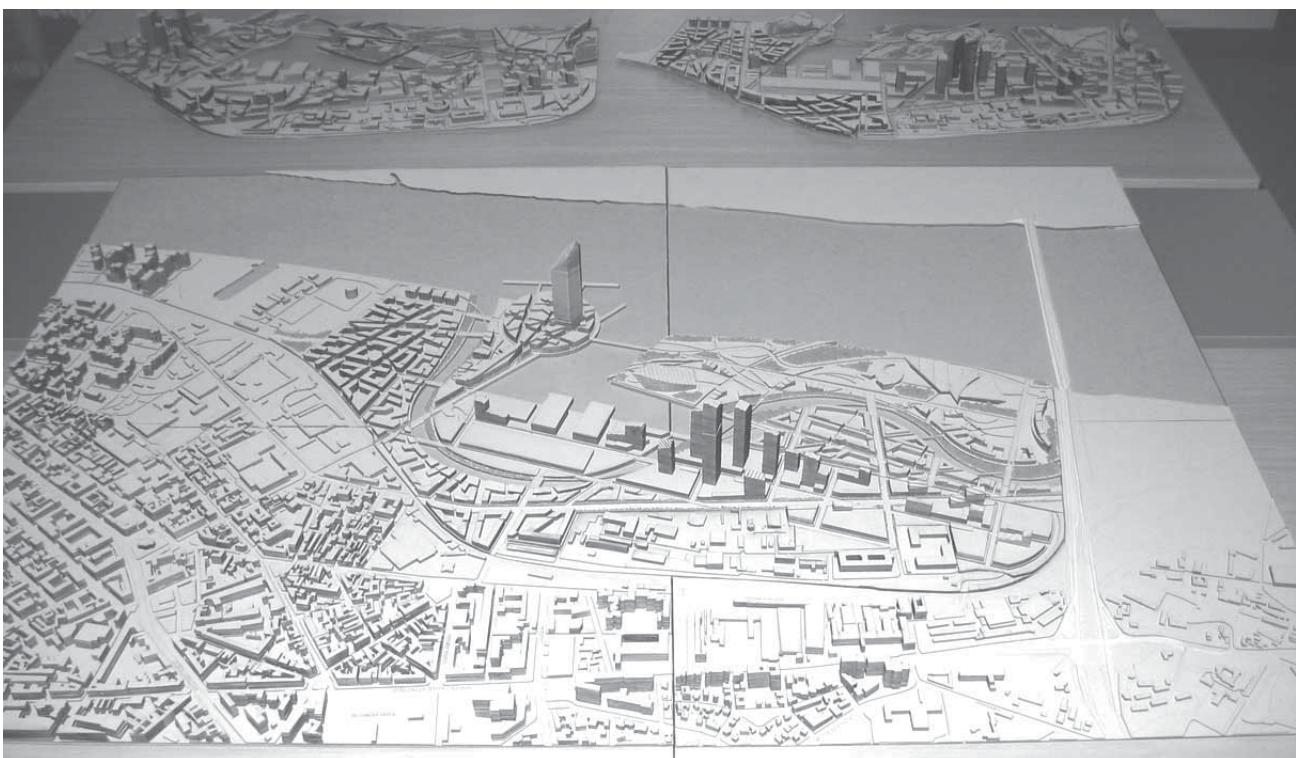
Данијел Либескинд је у својим предлозима обилато користио канале као веома значајан чинилац урбаног обликовања. Канали као елемент урбаног дизајна пос-

тају све популарнији како приобаља као локације постају све атрактивнија за инвестирање. Урбанистички завод је у овире припремних радова за израду Урбанистичког плана за простор Савског амфитеатра у другој половини 2007. године организовао вредновање досадашњих активности за тај простор. У тој анализи је учествовала цела стручна јавност окупљена око сталешких организација које функционишу у Београду. Учешће су узели ДАБ, ДУБ; Академија архитектуре, Клуб архитеката и Архитектонски факултет, а вредновано је 9 најбоље пласираних радова са конкурса за “Будућност Новог Београд”а из 1985. године и 8 радова са пројекта САНУ „Трећи миленијум” из 1991. године. Једини рад од свих 17 који је инсистирао на изградњи канала у приобаљу (Варош на води) у том вредновању је прошао сасвим незапажено из чега се може закључити да, у нашој стручној јавности, канали још увек нису препознати као важан елемент урбаног дизајна.

Може се рећи да у Београду постоје примери успешне рециклаже индустријских објеката. Најпознатији пример је Бетон хала код Савског пристаништа. То је успешно пренамењен простор где је добијена и награда за дизајн. Треба, такође, поменути врло атрактиван пројекат Бориса Подреке за потребе Музеја науке и технике који укључује и једну пренамењену индустријску зграду. Постоји намера да се стара централа на Дорћолу пренамени, тако да се може рећи да Београд на овом пољу покушава да ухвати корак.

Ако сумирамо посете Данијела Либескинда Београду може се рећи да је корист вишеструка. Поред чињенице да смо добили веома атрактивну, савремену визију планерских и пројектантских могућности простора луке Београд, посете би могле послужити и да се сагледа где наша савремена стручна мисао стоји у односу на свет и ту, чини се, немамо баш много разлога за задовољство.

■ Антоније Антић, дипл.инж.арх.

■ Нови канал као опредељујући елемент обликовања